

SUSTAINABILITY

Periurbánní krajina – přeměny na
pomezí rurálního a urbánního
prostoru

16. října 2014

Gustav Novotny

Rurální část výzkumu

- Do 20. října
- Potom přesun do urbánní části území
- Urbanizace rurálního a ruralizace urbánního prostoru
- Příměstské oblasti – případová studie

Osnova přednášky

- sociální kapitál
- povodí Ponavy a dolní Svitavy v Brně
- Lesná - přeměna periurbánního prostoru
- sociální kapitál - občanské iniciativy - jejich růst na Lesné - proč?
- specifická skladba obyvatelstva?
- občanská sdružení a komunální volby

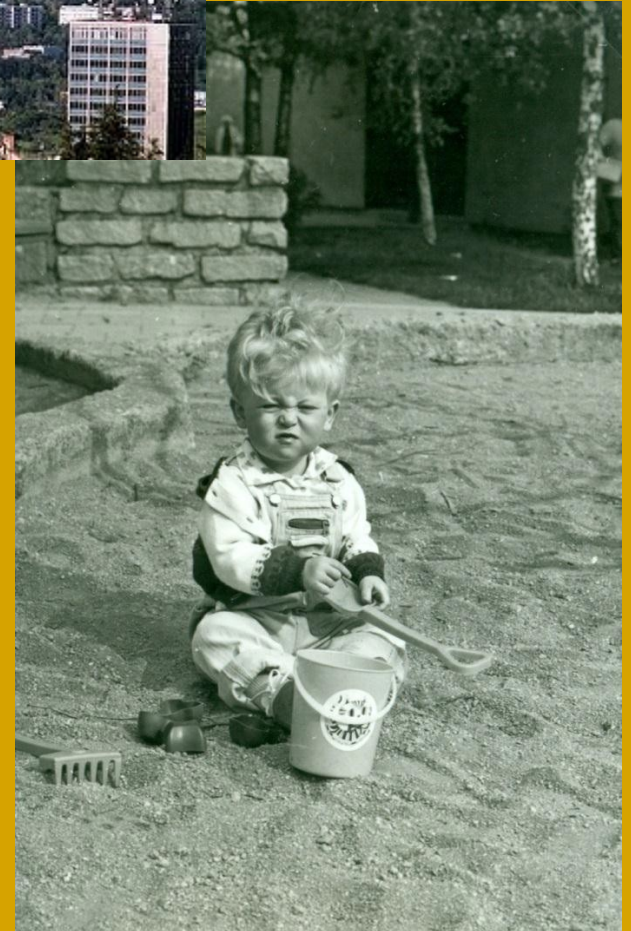
Ponávka a dolní Svitava

- Změny toku, meliorace
- Industriální Svitava

Lesná

Rurál – možnosti a příležitosti

- Přírodní kapitál
 - Látky a energie, které jsou k dispozici
 - Kapitál – jeden z faktorů?
 - Stakeholders (ti, co jsou dotčení), shareholders (podílníci), desicion-makers (rozhodovatelé)
 - Nejen viděné, ale i jak by to mělo být
 - Začít geologickou mapou...?
- Sociální kapitál
 - Obyvatelstvo, ale...? (16.10.)

Sociální kapitál

- K pochopení sociálního kapitálu (SK) jako geografického prvku je nutné zahrnout: **místo, význam místa, území**
- geografie - SK se vztahuje k rodině, komunitě a k využívání sociálních sítí (**social networks**)
- Robert Putnam (ekonom a politolog) – nejvýznamnější zastánce náhledu na soc. kapitál coby geografický prvek
 - Hlavní **argument, proč hodnotit SK jako geografický koncept**: vztahy mezi lidmi jsou vytvářeny a modifikovány územími, kde lidé žijí
- Anthony Giddens (1984) – ve své teorii propojuje sociální struktury a činy (*actions*), které produkují

- Pokud je území zamořeno skupinami (*social organizations*), které revoltují proti společenským normám (gangy, nepřizpůsobiví občané), vzniká **negativní sociální kapitál** na daném území a ti, co nesouhlasí se často musejí přestěhovat, přičemž jejich „pozitivní sociální kapitál“ směřuje do jiného prostoru, do jiného kontextu
- SK coby geografický prvek lze vysledovat i při **analýze participace občanů při dobrovolné komunitní činnosti a v podpoře rozdílným „lokálním vládám“** (*in volunteerism and its support of different government*).
- Role společenských/komunitních organizací (*social organizations*) – participují občané různé etnicity, věku a ekonomického statusu (*different races, ages, and economic status*)
- 1) Proměny prostoru, kde v rozdílném časovém měřítku probíhají demografické postupy, změny v zapojení občanů (např, pokud se jich osobně něco týká)
- 2) rozdílné **sociální programy pro různá území – založeno na ekonomické situaci**
- 3) SK může být ovlivněn participací jednotlivců v určitém území založené na typu institucí, které se zde nacházejí

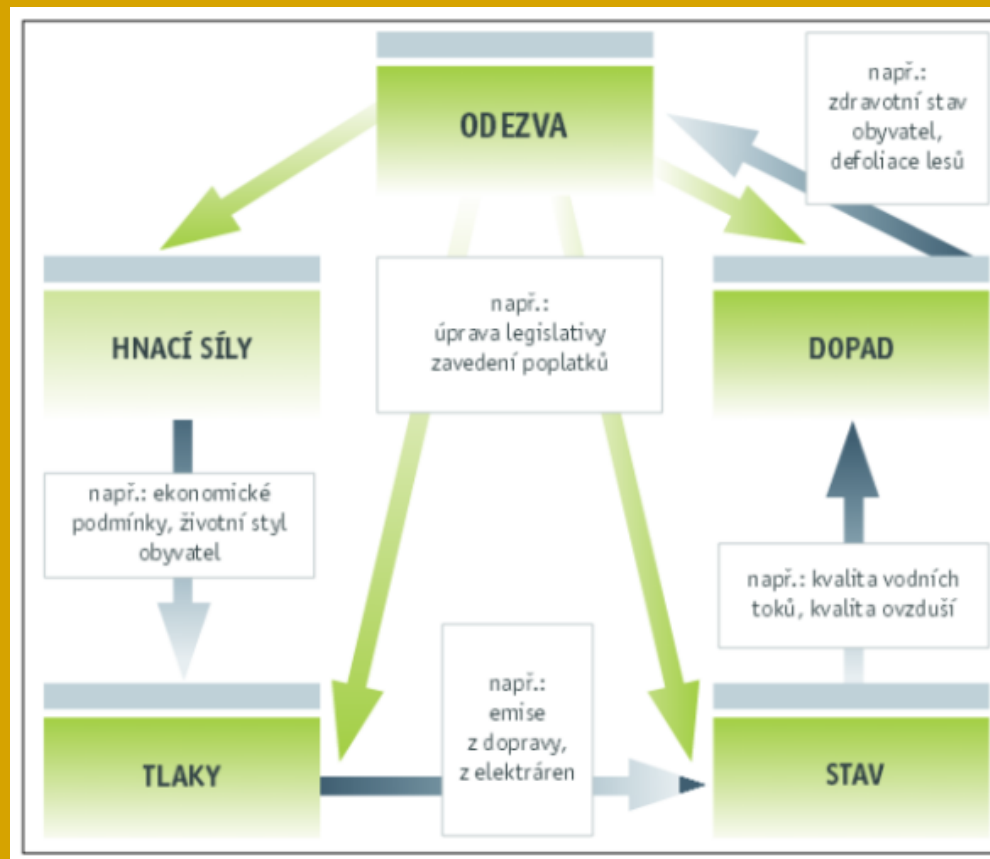
Sociální kapitál

- Klíčové pojmy: sítě lidí, jedná se o organizace - jejich fungování, o společnosti/komunity, ale i o jednotlivce. Je dobré rozlišit rozhodovatele, podílníky a pak stakeholdery (dotčené).
- osobnosti: Pierre Bourdieu, James Coleman, Robert Putnam, Anthony Giddens, Mark Roseland

Lesná – případová studie

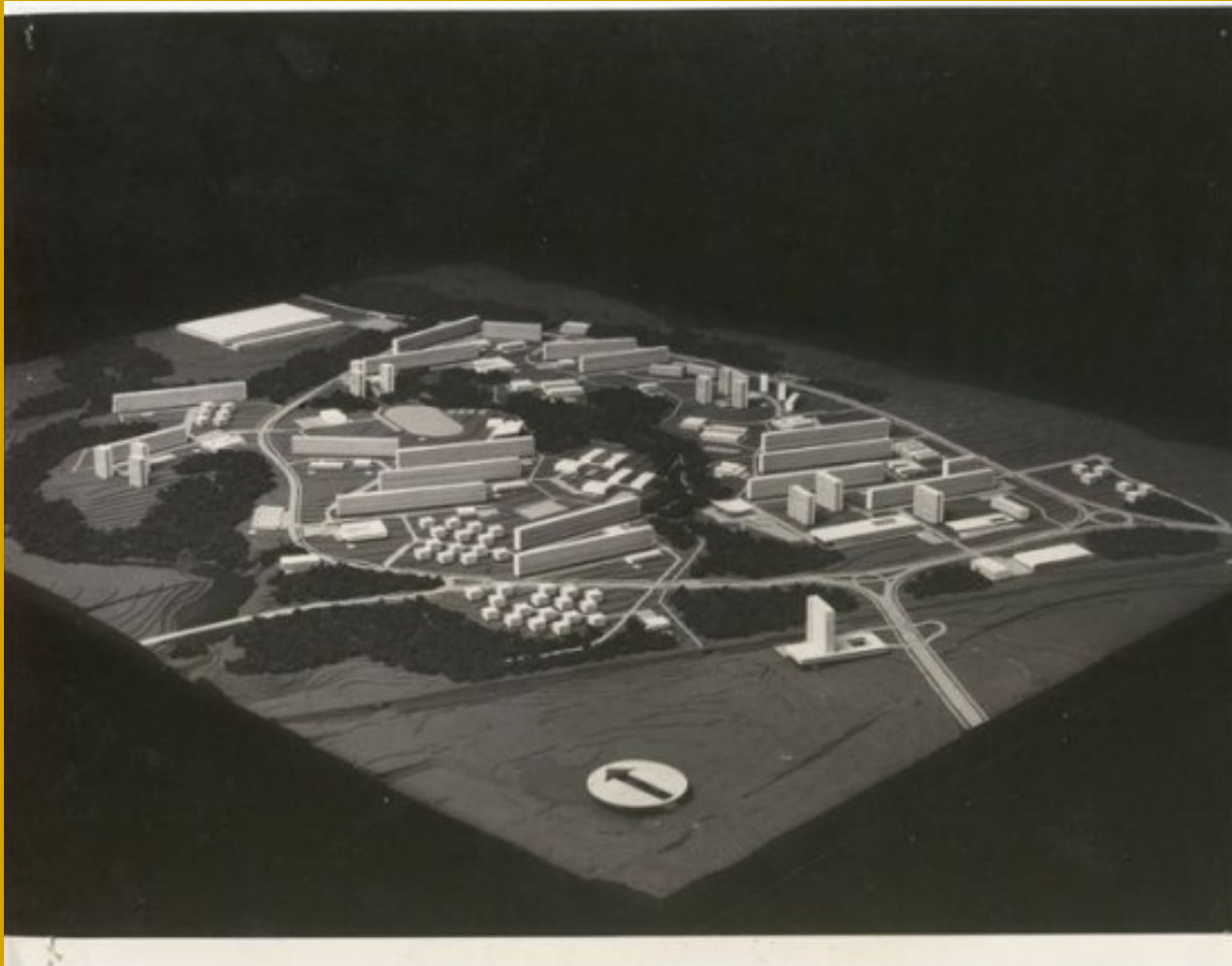
- Změny urbánní krajiny na sídlišti Brno-Lesná v souvislosti s konceptem DPSIR

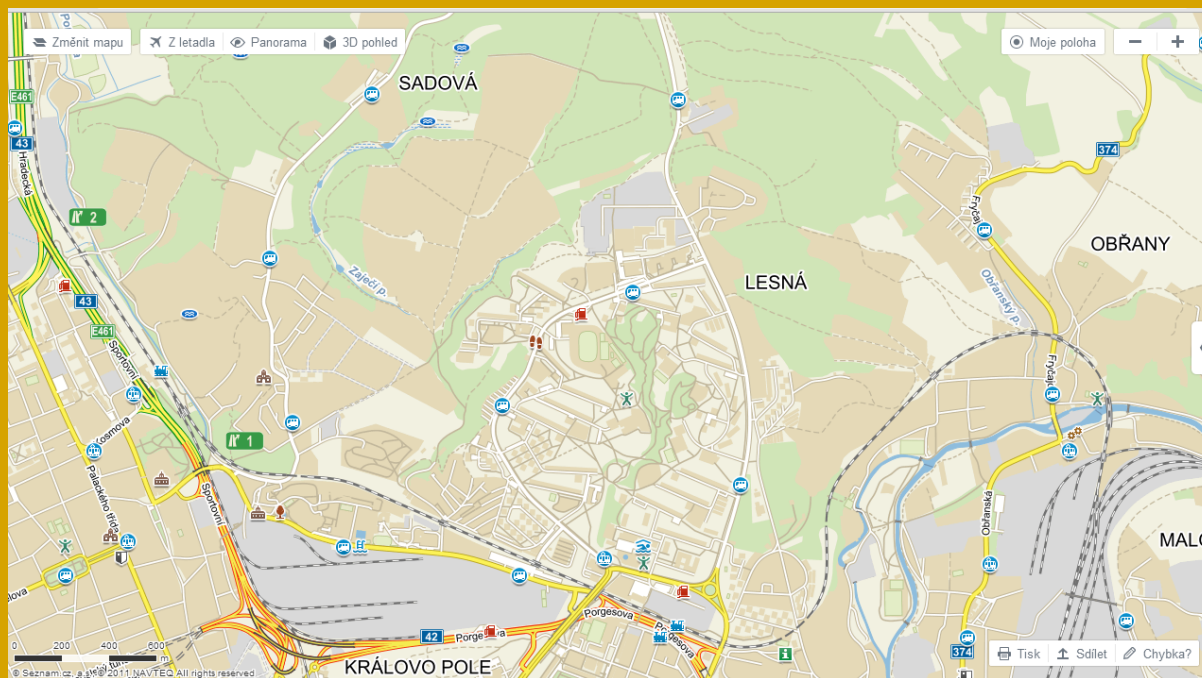
- 1958 vládou ČSSR formulován požadavek plošného řešení bytového problému
- nový obytný celek pro 20 000 obyvatel (první brněnské sídliště Lesná).
- severně za železniční tratí zvanou *Tišnovka*, k jihu obrácený slunný svah směřující k severně položenému masivu soběšického lesa předtím po desítky let cvičný vojenský prostor (Maleček 2013).
- 1958 byla organizována Československým svazem architektů exkurze do Skandinávie - František Zounek a Viktor Rudiš - prohlídka právě dokončované lokality **Tapiola** - do severské přírody umístěné předměstí finského města Espoo (Maleček 2013).

Lesná 1961

- soustředění většiny společenského vybavení poblíž zeleného pásu Čertovy rokle - propojení mezi vybavením jednotlivých okrsků, například škol a obchodních center, se zdravotnickými zařízeními a podobně (Maleček 2013).
- středisko Obzor – viz model DPSIR.
- Funkčnost sídliště Lesná - vyřešení dopravní obslužnosti – hlavní komunikace (ul. Okružní) obkružuje obytný celek. Směrem dovnitř pak vedou často slepé komunikace > střed sídliště zůstává lesoparkovou klidovou zónou, v níž se nachází většina objektů a zařízení občanské vybavenosti (Maleček 2013).

Lesná – severní okraj

- Obytný komplex Majdalenky - součástí sídliště Lesná
- Název podle místní polní tratě, na níž se ulice nachází

Lesná – severní okraj

- Zákopy - vojenské cvičiště
- Stromové aleje
- 70. léta - sodovkárna – později Merito aj.
- 80. léta - Geotest
- Ubytovna pro Vietnamce → Restaurace ABC – 4. cenová

Po roce 1998...

WWW.EXTRA-REALITY.EU

Nové multifunkční jádro?

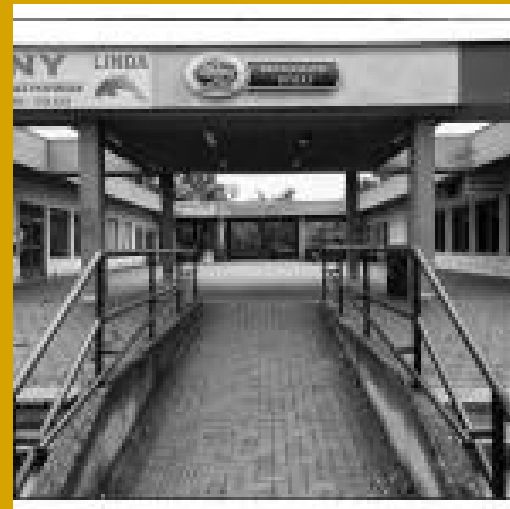
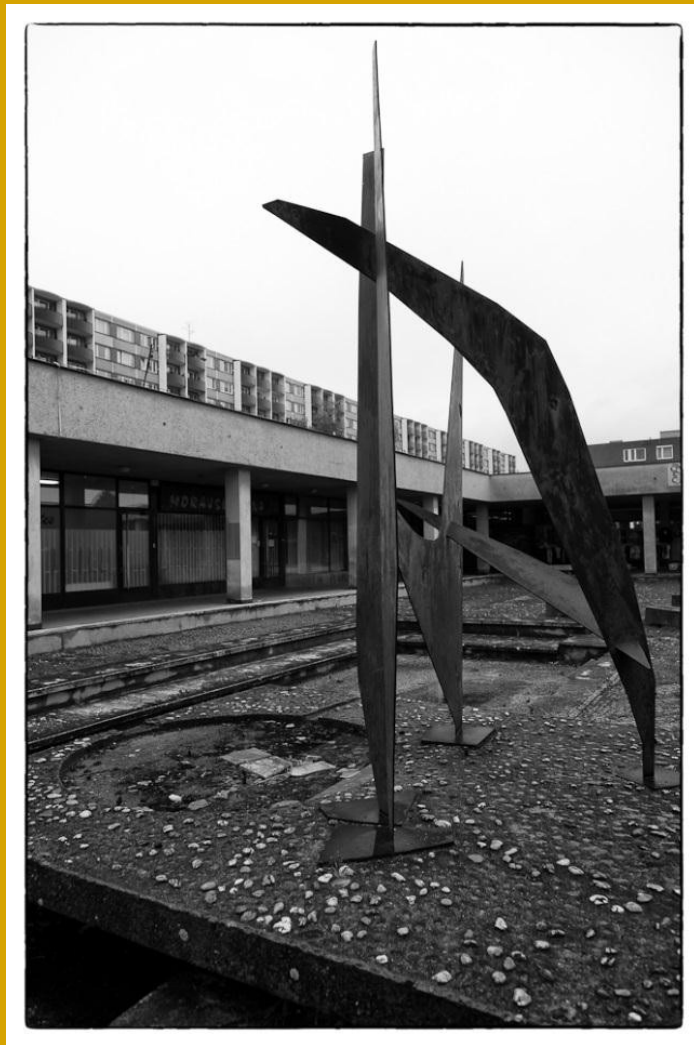

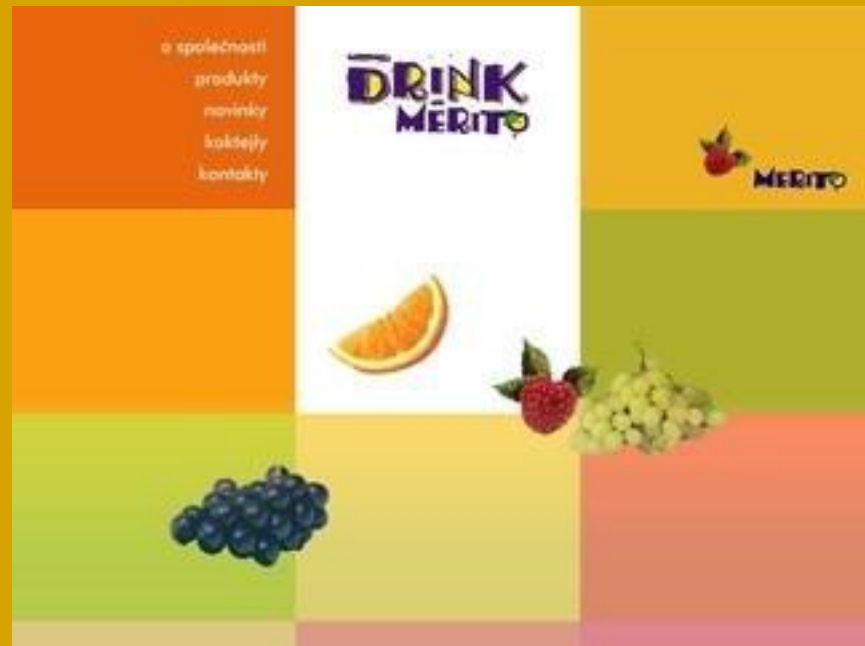
Občanské sdružení Majdalenky

- Vznikli jsme spontánně, v reakci na veřejnou vyhlášku, kterou bylo dne 2. února 2009 zahájeno řízení o změně Územního rozhodnutí - změnit původně plánovaný, a stále na vizualizacích firmy IMOS prezentovaný, objekt D **ze čtyřpatrového polyfunkčního na šestnáctipatrový bytový dům.**
- Tento záměr pobouřil nejen obyvatele Nových Majdalenek, kteří by tento objekt měli v nejbližším sousedství, ale i obyvatele Majdalenek původních i obyvatele rodinných domků přes silnici, kteří by byli touto skutečností rovněž zasaženi, stejně jako obyvatelé ulic Brechtova a dalších.
- Protože **Stavební úřad MČ Brno-sever** většinu těchto občanů neuznal za účastníky řízení, vzniklo toto občanské sdružení. Protože vzniklo s cílem chránit životní prostředí na Lesné, mělo by být účastníkem řízení ze zákona. Přesto s uznáním tohoto statusu stavební úřad stále váhá.... **Prvním počinem občanského sdružení byla Petice „Na Majdalenkách ani o patro více“.** Petici ke dni 18. června 2009, kdy ji projednávalo Zastupitelstvo Městské části Brno-sever, podepsalo 712 lidí. Přidali se i ti, kteří bydlí v Soběšicích, Útěchově, Vranově, Šebrově, kteří přes naši lokalitu denně jezdí a není jim jedno, jak to tu vypadá.
- Naši činnost neplánujeme jako destruktivní. Naopak. Chceme **působit tam, kde selhává samospráva naší městské části.** Chceme se podílet na tom, jak bude Lesná v budoucnu vypadat, jestli to bude i nadále místo pro kvalitní a pohodové bydlení v zeleni a kde bude i místo pro naše děti v školkách a ve školách a kde bude i další občanská vybavenost.
- Přidejte se k nám a podpořte naši snahu. Jakou si Lesnou uděláme, taková bude. Nedovolme nikomu ji zničit

Konec staré Lesné? Kdy?

VETERINÁRNÍ
ORDINACE

CHOVATELSKÉ
POTŘEBY

OTEVŘENO
Po-Pa 8:00-18:00
So 9:00-1:00
PRO PLAN

o. s. Majdalenky

- Výjimka z odstupu budov – **stavební úřad vydal v neveřejném řízení** a jako účastníky řízení uznal jen IMOS a plynárny. Někteří z vás se odvolali, že byli opomenuti, ale odvolací orgán – OUSŘ MMB **je toho názoru, že lidé, kteří bydlí v těsném sousedství nemají co mluvit do toho, jestli sousední dům bude stát blíže, než dovoluje zákonný předpis.** Řešení? - soudní přezkoumání. Pracuje se na tom.
- **Zvýšení budov – provedl OÚPR MMB bez konzultace** a schválení zastupitelstva městské části. Prý jde o jakési přepočítání podle jiné metodiky. Tomuto vysvětlení nerozumí ani tvůrce tohoto indexu. Protože **tvorba podkladů pro územní plán je podle zákona záležitostí samosprávnou, tedy musí projít přes Zastupitelstvo, což se nestalo,** máme za to, že se jedná o neplatný krok. Řešení – soudní přezkoumání. Podnět na soud byl podán.
- Změna Studie Lesná – v oblasti bloku D schválilo Zastupitelstvo MČ 4 podlaží. Na www.brno.cz se někdy v červnu objevila změna na 8 podlaží. „Protestovala jsem na ZMČ a žádala, abychom požadovali nápravu na schválený stav. Starostka poslala v tomto duchu dopis na OÚPR. To ale stačit nebude.“ **Řešení: připravuje se petice, aby Studie Lesná nebyla svévolně měněna.** Budete informováni.

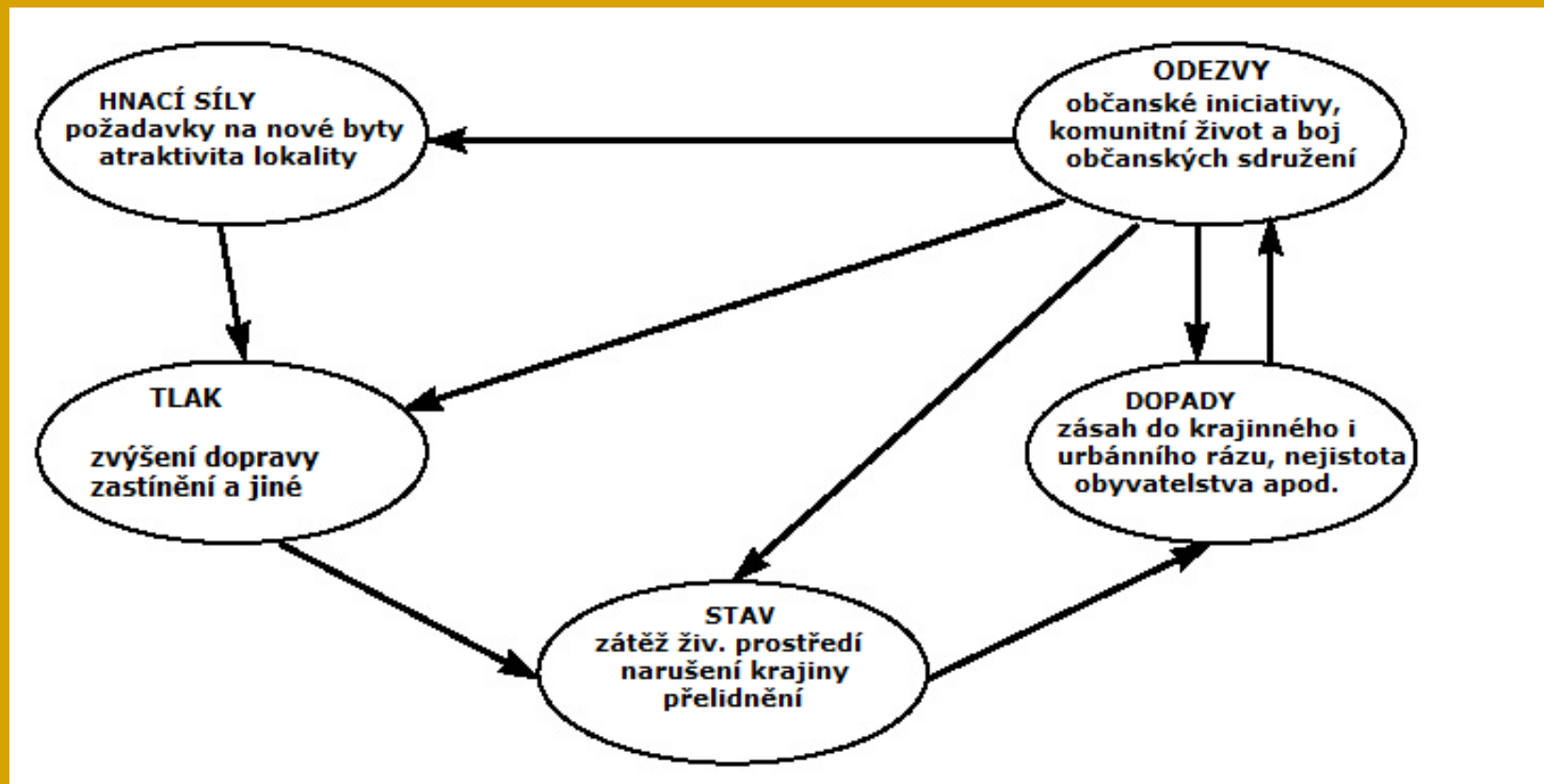
Středisko Obzor

Kauza Obzor

- Plán - přestavba střediska Obzor a jeho blízkého okolí
- s plánem na přestavění jednopatrového sídlištního obchodního centra přišel investor už v roce 2009
- multifunkční dům, původně až dvacetipatrový, podle pozdějších plánů osmipatrový. Proti se postavili lidé obávající se zejména zastínění a nárůstu dopravy.
- Nové projednávání přišlo na řadu v roce 2013 a poté, co byla přestavba Obzoru původně zamítnuta, po 2013 znovu nejasná budoucnost
- Obzor jako kulturní památka?

Kauza Obzor – model DPSIR

o. s. Obzor

- 2014 - „Lesná míří do voleb“
- „V letošních komunálních volbách se poprvé objeví samostatná kandidátka občanských iniciativ z Lesné, mezi něž patří i o. s. Obzor Lesná. **Politické hnutí Sdružení občanů Lesné** (č. 12) se zavazuje pokračovat v dosavadních aktivitách občanských iniciativ v rámci Zastupitelstva MČ Brno-sever. "Zasloužilá" aktivistka z Majdalenek PhDr. Karla Hofmannová kandiduje navíc i do Zastupitelstva města Brna (za Sdružení občanů Lesné na kandidátce Žít Brno - č. 7).“
- V uplynulém volebním období se v naší čtvrti podařilo **dokončit opravu hřišť, zastavit dvojí projekt na odvedení dopravní zátěže** z nově budovaných nebo plánovaných lokalit na Lesnou, **zastavit plány na "zahuštění" Lesné další nekoordinovanou výstavbou**, vytvářet koncepci údržby zeleně, **zastavit projekt vykácení lesa nad Lesnou**, jednat o privatizaci části městských bytů, **oživit amfiteátr v Čertově rokli**, vyjednat zákaz parkování kamionů na ulici Seifertova... Ne, nejde o výčet aktivit radnice: společným jmenovatelem těchto počinů je zapojení lidí z občanských iniciativ, které se nyní spojily a do voleb jdou pod hlavičkou SOL - Sdružení občanů Lesné.
- Na předních místech kandidátky SOL **má své zástupce i o.s. Obzor Lesná**. Domníváme se, že SOL je jediným politickým uskupením, o jehož záměru prosadit s občany vyjednané řešení "kauzy Obzor" nelze pochybovat.

Díky za pozornost

Gustav Novotny,
Geografický ústav
Přírodovědecká fakulta,
Masarykova univerzita,
Brno